

Alexander den store gjorde sig känd som en av världens främsta fältherrar. Han erövrade Persien och Egypten och spred den grekiska kulturen och dess språk ända till Indien. Alexander den lille för ett annan kamp. Drygt ett kilo lätt och med sladdar över hela kroppen kämpar han för sin överlevnad.

En liten kille med stort namn

Mamma Lisa Nevanos tunna vita sjukhusskjorta är uppknäppt och mellan bröstet vilar Alexander. Hon lägger handen på hans rygg. Den är varm och täckt av tunna fjun.

Alexander har en storebror, Markus, som är tre år.

– Nu förstår jag vilken tur jag har haft som fött ett friskt barn, Markus. Det är lätt att ta för givet att det alltid går bra, men här på neo har jag träffat så många familjer som har det svårt. Ja, svårare än oss, säger Lisa.

Hon berättar att hon bara tänkte på ”dumma” grejer när hon var gravid med Markus, som vilka kläder hon skulle köpa till honom och om hon skulle få sova på nätterna.

– Nu njuter jag av varje liten stund jag har med mina barn.

Tidigt i graviditeten anade Lisa och sambon Odysseas Koutzas att någonting var fel. Lisa hade ont i magen men kontrollerna på BVC visade ingenting ovanligt. Först efter ultraljudet i vecka 20 såg barnmorskan att fostret inte växte som det skulle. Därefter var Lisa på kontroll varannan vecka, sedan varje vecka. Sakta sjönk vetskapen in att bebisen sannolikt skulle födas för tidigt. Mycket för tidigt.

– Jag var livrädd, så orolig att jag nästan inte ens vågade tänka på hur det skulle gå, säger Lisa.

Parets främsta rädsla var att deras bebis skulle vara sjuk och lida eller att få men för livet. I vecka 30 bestämde läkarna att det var dags för bebisen att komma ut eftersom han inte växte bra.

Alexander Koutzas föddes den 23 februari

Alexander

Vecka
30

Vikt vid födsel: 890 gram.

Vård: Neo-Iva samt neosamvården på Skånes universitetssjukhus i Lund.

Familj: Mamma Lisa Nevano, pappa Odysseas Koutzas och storebror Markus.

Bor: Furulund utanför Lund.

2015 i Lund. Föräldrarna gav honom namnet Alexander.

– Han är så liten, därför behöver han ett starkt namn. Han kommer att bli stark. Ja, han kommer att bli stark, upprepar Lisa som för att övertyga sig själv.

– När jag tittar på honom tänker jag att han är så fin. Det spelar ingen roll hur han kommer att bli, nu är han här, han växer och mår bra, det är viktigast, säger Lisa. Hon ler. Ser tapper ut. Men det dåliga samvetet över att inte kunna tillbringa så mycket tid med sin äldste son Markus gnager i henne. Just nu har Odysseas huvudansvaret för Markus och hon för Alexander.

– När jag är hos Alexander tänker jag på Markus och när jag är hos Markus är tankarna hos Alexander.

HON FÖRSÖKER GE hundra procent till båda barnen. Det är svårt. Dagarna på sjukhuset i Lund är slitsamma och fyllda med kontroller. Alexander vägs, han mäts, läkare gör ultraljud på hans huvud och lyssnar på hjärtat. Ibland ser han ovanligt blek och trött ut. Då tar sjuksköterskorna ett test på honom och ofta visar det att han behöver extra blod.

För att göra tillvaron lättare försöker Lisa tänka på hur det ska bli när Alexander får komma hem och vara med storebror. Hon är hemma hos Markus en gång om dagen men nätterna tillbringar hon nästan alltid hos Alexander.

– Personalen säger att han protesterar när jag inte är med honom på nätterna. Därför bestämde jag att jag alltid skulle sova hos honom.

Alexander sover gott om nätterna, men mamma Lisa är ofta vaken. Det är svårt att sova i sängen på neonatalen bland tjutande larm

och blinkande lampor. Och så alla tankar som snurrar i hennes huvud.

Lisa gråter mycket. Av oro, trötthet, stress. Nästan alltid hemma på toaletten.

– Jag vill inte att Markus ska se mig gråta och bli orolig. Markus behöver en stark person som säger att allting är bra. Han förstår mycket mer än man kan tro.

EN MÅNAD SENARE har Alexander badat för första gången, han ska snart slippa sonden och kinderna har blivit rundare.

– Nu har du inte prematurblöjor längre utan nyföddblöjor, din lille tjockis, säger Lisa och klappar Alexanders lår.

Snart ska hon ta upp och amma honom.

– Första gången han ammade grät jag, det var så stort. Jag har hört att det är ovanligt att amningen fungerar för prematurer. Det är fantastiskt att det går!

Idag är det helg och storebror är på besök. Det brukar han vara på helgerna. Under veckorna ”kommunicerar” de två bröderna genom att skicka presenter till varandra. Markus ritar teckningar till lillebror och lillebror skickar blöjor och nappar till storebror.

– Markus ville ha en lillasyster så när Alexander var född och vi sa att det var en lillebror frågade Markus: Jaha, när kommer lillasyster? säger Lisa.

Sjukhusmiljön är ovan för Markus. Han har lärt sig att sprita händerna med handsprit innan han rör lillebror, men att låta bli att pilla i näsan är svårare. Och sitta still och vara tyst är inte heller lätt. Fast Markus är duktig. Med viskande röst berättar han för mamma och pappa vad som finns i rummet på neonatalavdelning-

"Jag ***längtar*** efter
att ta i honom.
Men han är
så ***liten***, tänk
om jag skadar
honom?"

en och vad sakerna är till för. Han ser sig om i rummet och verkar med ens förvånad. Så anorlunda lillebrors rum är jämfört med hans.

Markus har självlysande stjärnor i taket, klistermärkesbilar på väggarna och leksaker på golvet. I Markus rum hänger inte sladdar eller vätskefyllda påsar och han har ingen skärm vid sängen.

I DEN KNALLRÖDA plastsoffan i neonatalens vänt- rum, bland lastbilar, en leksakskuvös, dam- tidningar och informationsfoldrar, sitter far- mor. Hon kom för någon vecka sedan och stannar så länge familjen behöver henne. Hon passar Markus, lagar mat, städar och stöttar familjen.

– Först kom Lisas mamma, sen kom min mamma. Och efter det har Lisas pappa lovat att hälsa på. Utan släktens hjälp vet jag inte hur vi hade klarat att ta hand om Markus hemma och Alexander här, säger Odysseas.

Han blir avbruten av ett pip från värme- sängen. Alexander vill ha mat.

Lisa lyfter upp honom. Det är alltid hon som bär och ligger känguru med honom. Odysseas har ännu inte vågat ha sonen i famnen.

– Jag längtar efter att ta i honom. Men han är så liten, tänk om jag skadar honom. Läkarna säger att risken är minimal, ändå vågar jag inte än.

Markus hoppar upp i sängen och sätter sig tätt intill mamma och lillebror. Alexander söker häftigt efter mammas bröst. Han hittar det inte, skuffar till Lisas linne, blir arg och gnyr, söker igen. Ansiktet blir rött av ansträngning. Men till sist hittar han rätt och blir lugn. Markus ser förundrat på lillebror. Han drar undan

den gråblå bomullsfilten som mamma har lagt över bebisen.

– Så små! säger han och tittar på lillebrors fötter.

Mamma nickar och drar över filten över Alexander. Markus vill titta igen. Han klappar lillebrors vänsterfot. Sedan högerfoten. Mam- ma drar på filten igen. Markus vill titta mer.

– Det är en liten mus, säger Markus.

– Din hand är en mus som vill leka med lille- brors tår? Aha. Han är så fascinerad av Alexan- ders fötter och händer, ler Lisa.

Nu flyttas intresset till grimman i lillebrors ansikte och till syrgasen. Alexander frågar på italienska. Mamman svarar att Alexander får ex- tra luft genom näsan.

ALEXANDER VÄXER BRA, han ammar och äter utan sond. Men syrgasen är svår att bli av med. När han föddes andades han bra och behövde inte syrgas.

– Jag reagerade på att hans fötter var svullna men personalen trodde att det berodde på att han växte. Till sist gjordes ultraljud som visa- de att han hade mycket vatten i lungorna, säger Lisa.

Alexander fick en spruta för att få bort vatt- net men det hade redan kommit så mycket vatten i lungorna att han behövde syrgas och CPAP.

– Det är synd att det inte upptäcktes tidiga- re, men det är inget att göra någonting åt. Jag är oerhört tacksam över den svenska sjukvår- den, den räddade Alexanders liv, säger pappa Odysseas.

I Odysseas hemland Grekland hade Alexan- der antingen fått bra, men kostsam, vård på ett

privat sjukhus. Eller gratis vård på ett offentligt sjukhus som sannolikt hade saknat utrustning, säger han. Situationen hade troligtvis varit liknande i Lisas hemland Italien.

ÅTTA VECKOR GAMMAL får Alexander lämna sjukhuset och komma hem till huset i Furulund utanför Lund. Familjen är äntligen tillsammans och det är slut på resorna mellan jobb, sjukhus och hem.

Det är skönt att komma hem. Utanför huset grönskar fälten, blommorna har slagit ut och vindarna är ljumma. Men Alexander är nästan alltid inomhus, fast vid sin vita grimma, kopplad till syrgasmaskinen med en lång, grön sladd. Frustrationen ökar hos Lisa. När ska hon kunna gå utanför dörren med sin familj? Tålamod, tänker hon. Jag måste ha tålamod. Fast hur mycket tålamod kan en mamma ha?

Hon väntar. Dagarna går. Alexanders andning blir långsamt bättre och det ser ut som att han snart klarar sig utan syrgas. Lisa längtar. Då händer det: Alexander blir förkyld. Syrgasbehovet ökar och tuben vrids på. Mamma Lisa gråter, hon är så trött. Hon vill dra ur syrgasen ur sonens näsa, springa ut på de öppna fälten med honom i famnen och insupa våren. Känna frihet utan sladdar och tuber.

Ännu en tid passerar. Lisa står i vardagsrummet med Alexander i famnen. Båda tittar ut genom fönstret. På husets baksida gräver storebror Markus en grop i rabatten tillsammans med en vän till familjen. Han vinkar till lillebror och mamma. Skrattar och skopar upp jord i grävmaskinen. Mamma vinkar tillbaka. Snart, Alexander, viskar hon, snart ska storebror och du gräva tillsammans. ●

FOTO: JOHANNA DARNÉUS